

# Avrupa Ekonomik Birleşmesi

Hasan Cömert

Yrd. Doç. Dr. Hasan

Cömert

ODTÜ-İktisat Bölümü



# Avrupa Ekonomik Birleşmesi

Yar. Doç. Dr. Hasan  
Cömert  
ODTÜ-İktisat



- AB ?
- Ekonomik Birleşme Nedir?
- Avrupa Birliğinde Ekonomik Birleşmenin Adımları
- Kriz ve Avrupa Ekonomik Birleşmesi
- Avrupa Ekonomik Birleşmesi ve Türkiye
- Özet

# AB

- Süregiden bir siyasi ve iktisadi birleşme sürecidir.
- Kömür ve Çelik Birliğinden (1951-52) ve Roma 1957 gibi dönüm noktalarından geçip bugün 27 ülkeye ulaşmıştır (sonraki grafik)

## History of European Integration and Accession

-  The Initial Six (1957): France, Germany, Italy, Belgium, Netherlands & Luxembourg
-  Six to Nine (1973): United Kingdom, Ireland & Denmark
-  Ten (1981): Greece
-  Twelve (1986): Spain & Portugal
-  Fifteen (1995): Austria, Sweden & Finland
-  Twenty-five (2004): Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia & Slovenia
-  Twenty-Seven (2007): Bulgaria & Romania
-  Twenty-Eight (?): Turkey



100 0 100 200 mi  
200 0 200 km

## Europe in the world

	Area 1 000 km <sup>2</sup>	Population million	Per capita Gross domestic product PPS <sup>(1)</sup>
The 27 European Union countries together	4 234	497.5	25 900
China	9 327	<sup>(3)</sup> 1 330.0	<sup>(2)</sup> 4 400
Japan	365	<sup>(3)</sup> 127.3	28 500
Russia	16 889	<sup>(3)</sup> 140.7	<sup>(2)</sup> 12 200
United States	9 159	<sup>(3)</sup> 303.8	38 900

## Dünya Ekonomisindeki Görece Yeri

European Union		18.73%
United States		18.62%
China		15.62%
India		5.77%
Japan		5.48%

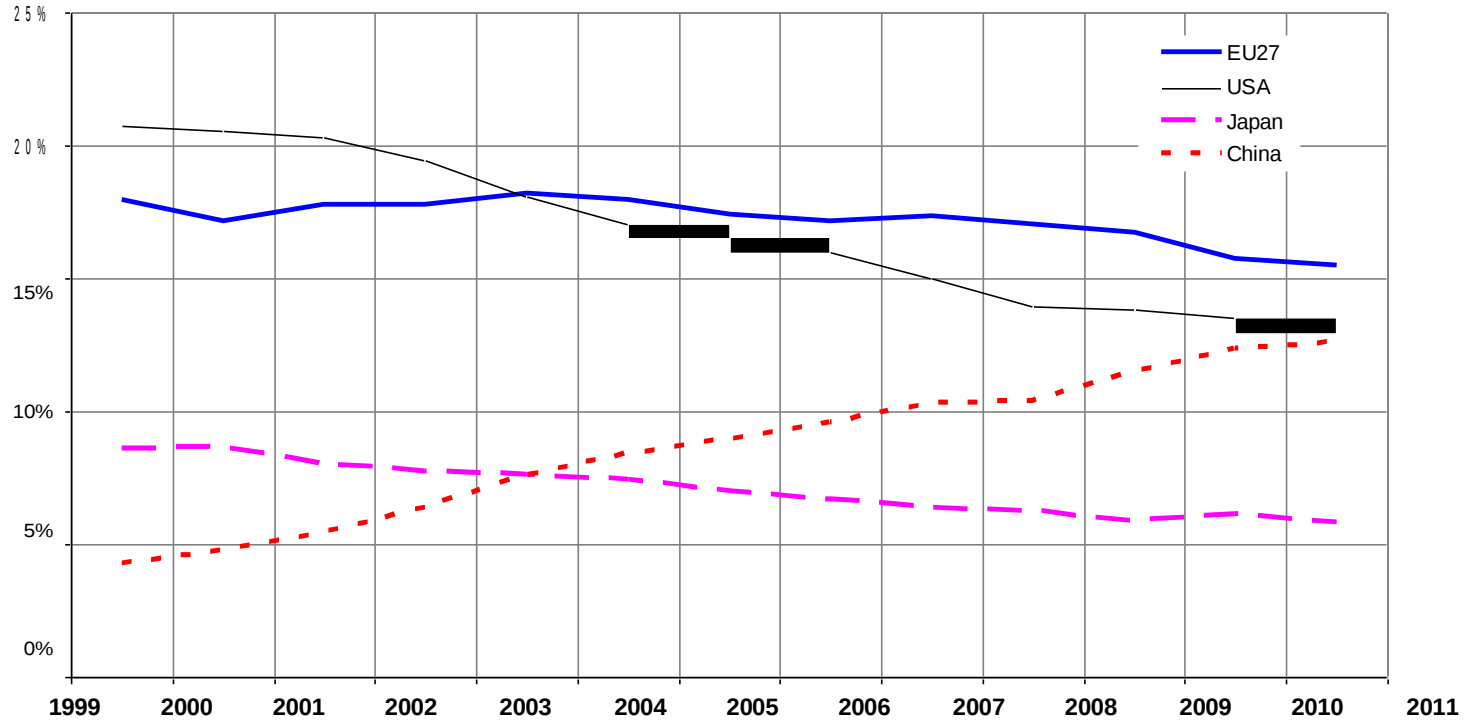
# Avrupa Birliği Ticaretine Genel Bakış

- *Dünya ticaretinin **15.5 %** (ürün) in 2011*
- *En büyük ihracatçısı*  
**14.9%** (2011)
- *En büyük ithalatçı*  
**16,1%** (2011)
- *EU-27 2010 yılında toplam **€103.9 bn** doğrudan yatırım çekti*  
(ranking 2nd after US €172.2 bn)





# Avrupa Birliği Ticareti ve Diğer Ülkelerin Dünya Ticaretindeki Payı



# AB: Ana ticaret ortakları

- **ANA TİCARET ORTAKLARININ TOPLAM AB MAL TİCARETİNDEKİ PAYI (İHRACAT + İTHALAT) , 2010-11**

Rk	Trade with	Million Euros	%
	EXTRA EU 27	2,850,677	100
1	US	411,596	14.4
2	China	395,128	13.9
3	Russia	244,892	8.6
4	Switzerland	189,559	6.6
5	Norway	121,039	4.2
6	Japan	108,628	3.8
7	Turkey	103,277	3.6
8	India	67,946	2.4
9	South Korea	66,636	2.3
10	Brazil	63,603	2.2
11	Canada	46,642	1.6

# Ekonomik Birleşme

- Ekonomik birleşme nedir ?
  - Bir grup ülke arasında mal ve faktör hareketlilikleri üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması ve ortak politikaların oluşturulmasıdır.
  - Tinbergen(1954):
    - Ticaret vb bariyerlerin kaldırılması (negatif birleşme)
    - Ortak politikaların oluşturulması ise (pozitif birleşme)
    - Etkin bir ekonomik birleşme iki alandaki adımların

# Ekonomik Birleşme ve Çeşitleri

- Çok çeşitli şekilde gruplandırılabilir.
- Gruplandırmalar arasında katı çizgiler olmayabilir.
- En genelde: Serbest Ticaret Bölgesi, Gümrük Birliği, Ortak Pazar, Ekonomik ve Parasal Birlik ve Siyasal Birlik

# Ekonomik Birleşme ve Çeşitleri

- Serbest Ticaret Bölgesi
  - Gümrük kotalar ve tarifeler kaldırılır
- Gümrük Birliği
  - +ortak gümrük tarifelerinin uygulanması
- Ortak Pazar
  - +üretim faktörlerinin (sermaye ve insan hareketlerinin serbestleştirilmesi)
- Ekonomik ve Parasal Birlik
  - Merkezi parasal ve maliye politikasının

# Ekonomik Birleşme Çeşitleri ve Özellikleri

Karmaşıklık

Birleşim Seviyesi

Ortak parlamento  
Ortak anayasa,  
Ortak savunma ve dış  
politika

Ortak para birimi, ortak  
serbest ticaret politikası ortak  
para ve maliye  
politikası ve merkez  
bankası

Üretim faktörlerinin  
serbest  
hareketi

Diğer ülkelere karşı  
ortak gümrük  
politikaları

Üyeler arasında  
gümrük vergisi, kotalar  
vb kısıtlamaların  
kaldırılması  
serbest ticaret

# Ekonomik Birleşmenin Etkileri?

- Durağan Etkiler:
  - Ticaret Yaratacıcı Etki: Teknoloji ve diğer değişkenler sabitken, birleşme süreci ile ülke için üretim göreceli avantajı yüksek diğer birlik ülkelerine kayar; ucuz ithalat ve kaynakların etkin dağılımı
  - Ticaret Saptırıcı Etki: Ortak gümrük uygulaması nedeniyle, ithalatın daha düşük maliyetli başka ülkeler yerine birlik içindeki ülkelere yapılması

# Ekonomik Birleşmenin Sebepleri ve Etkileri?

- Dinamik Etkiler:
  - Pazarın derinleşmesi, ticaretin ve yatırımların artması
  - Ölçek ekonomilerinin ortaya çıkması: firmalar daha büyük bir Pazar için üreteceğinden birim başına maliyet düşebilir
  - Rekabet koşullarının iyileşmesi
  - Teknoloji ve bilgi transferi
  - Uluslararası pazarlık gücünün artması ve uluslararası bir oyuncu olma isteği



# Avrupa Ekonomik Birleşmesi

## Arkasındaki Motivasyonlar

- Siyasi Faktörler
  - Savaşı imkansız kılmak “ *to make war unthinkable and materially impossible*”
  - Uluslararası bir oyuncu olmak
- İktisadi Motivasyon
  - Serbest ticaretin faydalarından yararlanmak
  - Büyük bir markete erişim
  - Rekabetin artırılıp, kaynak dağılımındaki etkinliğin sağlanması

# Avrupa Ekonomik Birliğine Tarihsel Bakış

- Avrupa Siyasi ve Ekonomik Birliği fikri çok öncelere dayansa da, İkinci Dünya Savaşı sonrasında önem kazanıyor
- Avrupa Birleşik Devletleri fikri (Winston Churchill, 1946)
- Marshall Planı 1947
- En temel adım: Avrupa Kömür ve Çelik Birliği'nin kurulması
  - Schuman önerisi 9 Mayıs 1950 (Europe Day- Avrupa Günü)

# Roma Anlaşması

- 1957 de imza, 1958 de yürürlük
- Siyasal ve ekonomik birleşme ile ilgili çok kapsamlı ve iddialı bir anlaşma
- Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kuruluşu

# Roma Anlaşması

- 248 maddeden oluşuyor
- Ekonomik birleşme açısından en önemli maddesi 3. maddesidir
- 12 yıllık geçiş süresi
  - **a) Her tür gümrük vergilerinin ve nicel ve nitel ticaret sınırlamalarının kaldırılması**
  - **b) Ortak üyeler dışındaki ülkelere ortak gümrük politikalarının uygulanması**
  - c) Serbest mal, hizmet , insan ve sermaye akımının sağlanması

# Gümrük Birliği

- 1968'e gelindiğinde Gümrük Birliği hedefi sağlandı
- 1962 Ortak Tarım politikası
- Fakat bir sürü başlıkta ilerleme yok
  - Gümrük vergisi haricindeki kısıtlamalar (non-tariff barriers)
  - Faktör hareketliği engelleri (hem sermaye hem işçi)
  - Genişleme yok, Fransa İngiltere'nin katılımını veto

# Ortak Pazar'a (Tek Market)

## Doğru

- 1970'lerde yeni katılımlar olsa da birleşmenin hızı yavaşladı:  
«Europessimism»-Avrupa karamsarlığı
  - Düşük büyüme
  - Görece yüksek enflasyon
  - Artan işsizlik
  - Petrol şoku
  - Bretton Woods parasal sisteminin çökmesi
  - Kurlarda ve genelde finansal sistemde

# Ortak Pazar'a (Tek Market) Doğru

- 1970'lerde büyük bir adım yok (1979: Avrupa Birliği Parasal Sistemi-Parlamento)
- 1985 Jacques Delors başkanlığı ve adımlar:
  - Ana fikir: Roma anlaşmasında hedeflenen ortak pazarın gerçekleştirilmesi
  - Gümrük vergisi dışındaki sınırlamaların kaldırılması
    - Sınır kontrollerinin kaldırılması: serbest sermaye

# Ortak Pazar'a (Tek Market) Doğru

- 1986: Tek Avrupa Anlaşması (Single European Act ) imzalandı.
- 1987 de yürürlük, 1992'ye kadar uygulama
- Ortak Pazar için adımlara yasal statü
- **Schengen Anlaşması tamamlayıcı**
- **1990-1992 sermaye hareketleri üzerindeki kontroller kaldırıldı**
- **Kısmi uygulama**



# Ortak Pazarın Etkileri

- 2.15 gdp growth
- Extra 2.75 milyon iş
- Avrupa Birliği için ticareti ortalama yıllık % 30 arttı
- Direk Yatırımların payı 1995 yılında % 53 iken 2005 yılında % 78 e çıktı.
- Devlet ihalelerindeki artan rekabetle birlikte üye devletler % 10-30 arasında tasarruf

# Ekonomik ve Parasal Birliğe Doğru

- Daha önce niyet beyanları, raporlar ve bir takım adımlar
  - 1969 Hague Zirvesi: uzun dönemde EPB
  - Avrupa Para Sistemi 1979- amaç kurlarda istikrar ECU'nün takdimi-üye ülkeleri para birimi sepetine bağlı
    - Avrupa Kur Mekanizması (ERM)-bir nevi sabit fakat ayarlanabilir kur sistemi.
    - Belirlenen kurun etrafında  $\pm 2.25$  percent dalgalanma
    - 1992 krizi sonrası  $\pm 15$  percent

# Maastricht Anlaşması

- 1992 de imzalanıp 1993 de yürürlük
- Tek para biriminin ortaya çıkması
- 1999'da ortak para birimine geçiş : Euro, Ecu nun yerini aldı (1999)
- Avrupa Merkez Bankası hedefi (1998)-bağımsız
- Ülkelerin hangi şartlar altında parasal birliğe dahil olabilecekleri (Parasal birlik için yakınsama kriterleri)

# Yakınsama Kriterlerinin Önemi-ve Optimum Para Alanı Teorisi (Optimum Currency Area)

- Optimum Para Alanı Kriterleri:
  - İşçi hareketliliği: Pazar mekanizmasının çalışması
  - Sermaye hareketliği ve fiyat ve ücret esnekliği-Böylece pazar arz ve talep mekanizması çalışabilir
  - Otomatik mali transferler gibi bir risk paylaşım mekanizması
  - **Üye ülkeler benzer ekonomik döngüler içinde olmalıdır:** genişleme ve daralma

# Parasal Birliğin Faydaları

- Ortak para birimi sermaye piyasalarını derinleştirir.
- Fiyat yakınsaması daha çabuk sağlanır
- Ticaret artar
- Uluslararası para birimine sahip olmak senyoraj (tugra hakkı) sağlar
- Döviz Kuru riski ortadan kalkar-sabit kur
- Siyasal birlik için çok güçlü sembolik bir anlamı vardır.

# Parasal Birliğinin Maliyeti

- Bağımsız para politikası aracının kaybı
- Aynı Şekilde d6viz kuru bir araç olarak kullanılamaz
- Psikolojik maliyet
- Teknik maliyet
- Ulus devletler senyoraj (tuğra hakkı) gelirini kaybeder

# Avrupa Birliği Optimum Para Alanı Kriterlerini Sağlıyor mu?

- İşçi ve sermaye hareketliliği
- Otomatik transfer
- Benzer iktisadi döngü (çevre merkez ayrışması)
- Bazı yaklaşımlar zaman içinde özellikle siyasal birliğin artması ile birlikte parasal birliğin getirisinin de arttığını vurguluyor.
- Parasal birlik siyasal birliği teşvik ederken siyasal birlik sürecinin derinleşmesi

# 2008-2009 Krizi ve AB Ekonomik Birleşmesinin

## Geleceği

- 2008-2009 Krizi Amerika'da başlayıp AB finansal piyasalarına
- Sonra Yunanistan, İtalya, Portekiz, İspanya ve İrlanda'nın devlet borç krizine dönüşüyor (sonraki grafik)
- Bu kriz optimum parasal alanın gereklerinin ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.
- Yakınsama kriterleri sağlanmadan bazı ülkeler birlik sürecine alınmıştır



# 2008-2009 Krizi ve AB Ekonomik Birleşmesinin

- Tüm her şeye rağmen Avrupa Birliği'nin aktif desteği bu ülkeleri ayakta tutmuş olabilir
- AB'nin genel desteği olmadan ABD kriziyle karşılaşırsalardı ne olurdu?
- Ancak gelecek için ciddi politika değişimleri beklenebilir!



# Sorunlu AB Ülkelerinde Büyüme Trendleri

12

10

8

6

4

2

0

Axis Title



## İşsizlik Oranları

12

10

8

6

4

2

0



# Alternatifler

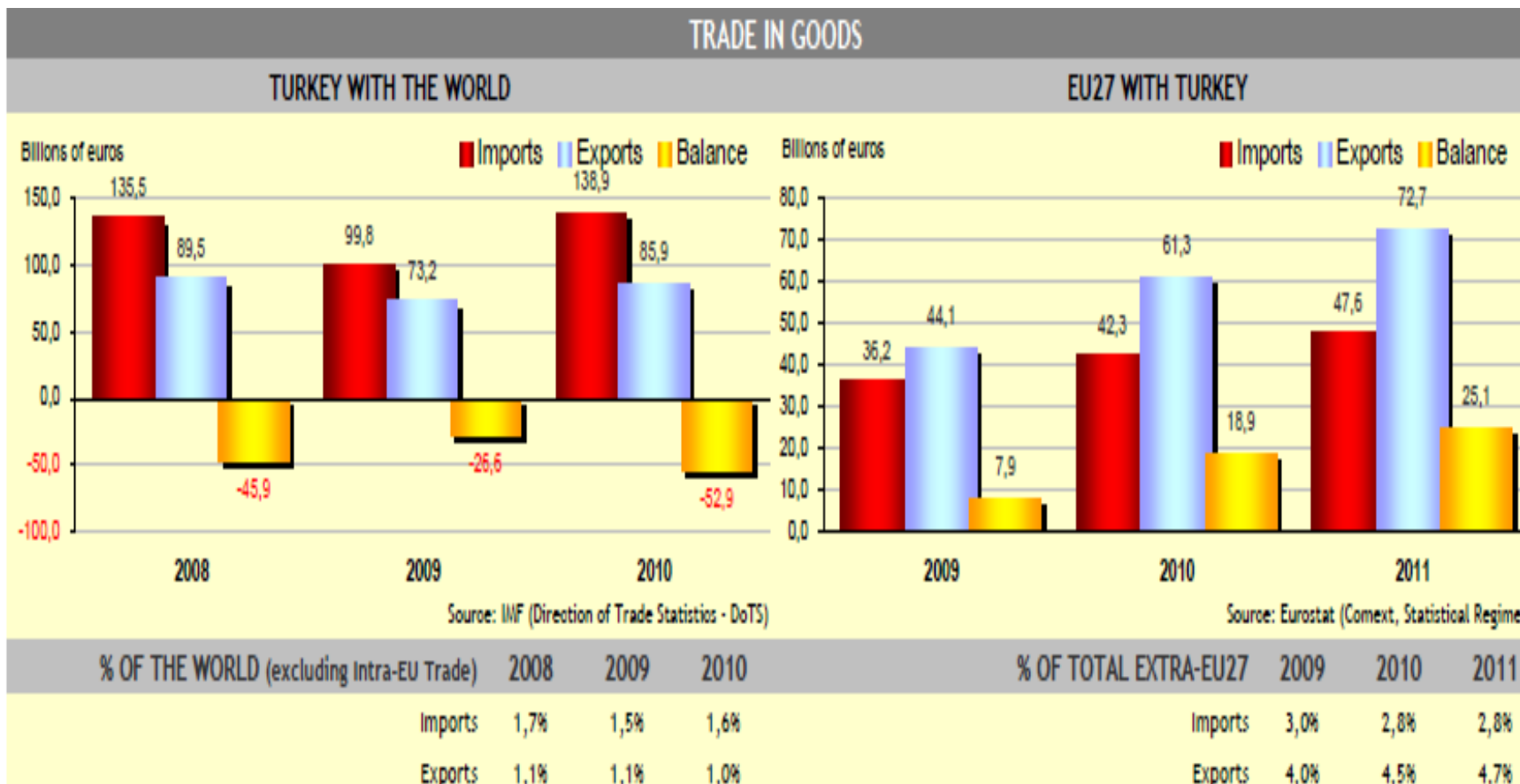
- Parasal Birliğin çökmesi: AB projesinin sonu
- Daha sıkı mali ve siyasal entegrasyon: İdeal ama pek mümkün değil.
- **Bir takım başlıklara yoğunlaşarak kriz yönetim mekanizmalarının geliştirilmesi**
  - Öniş ve Kutlay 2011

# AB ve Türkiye Ekonomik Birleşmesi

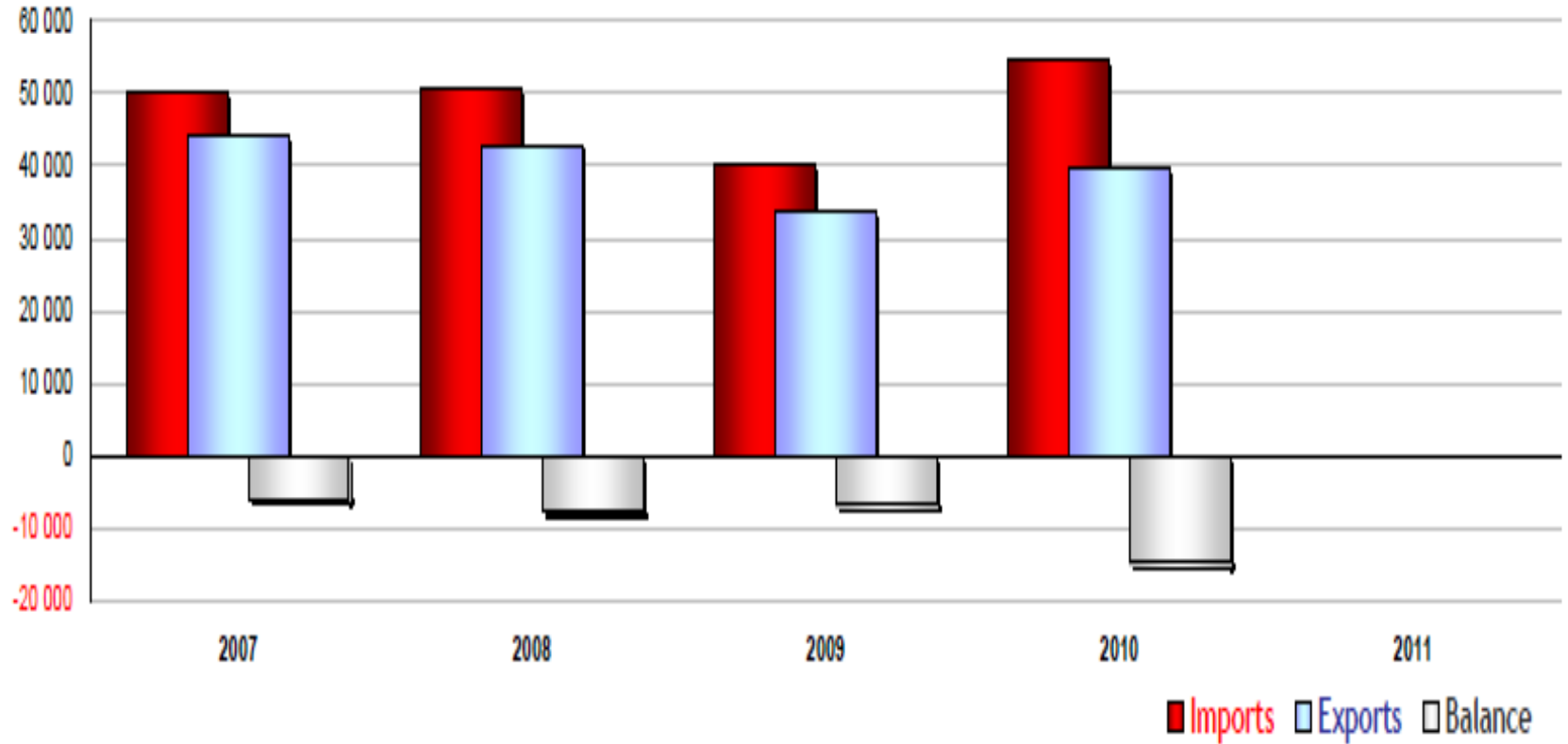
- 1959-Ortak üyelik başvurusu
- 1963-Ankara Anlaşması-bu günkü sürecin yasal dayanağı
- 1970-Ek protokol
- 1987-Tam üyelik başvurusu
- **1995-Gümrük Birliği**
  - Ortak gümrük diğer ülkelere
  - Serbest mal ve ticaret geçişi

Tarım ürünleri önemli ölçüde dışarda

# AB-Türkiye Ticareti



# Türkiye Tarafından Bakınca





# AB-Türkiye

- Hali hazırda AB Türkiye'nin en büyük ticaret ortağı
- Şimdilik birleşme gümrük birliği düzeyine
- Ayrıca yasal çerçeve ve uygulamaların uyumlaştırılması süreci
- Üyelik süreci
- Kriz'in Türkiye'nin AB sürecinde ne gibi etkileri olacağını görmek çok zordur.
- Ancak AB sürecinden Türkiye'nin daha

# Sonuç

- Avrupa Birliği çok çeşitli ekonomik birleşme aşamalarından geşitikten sonra řu anda Parasal ve Ekonomik Bütünleşme sũrecindedir
- Buna paralel Siyasal Birlik sũreci devam etmekte
- Kriz sũreci AB projesinde 1970'lerin «Europessimism» ine benzer bir etki
- AB'nin parasal ve ekonomik birlikten dũnme lũksũ yoktur



# European Commission

- One commissioner from each country (after the second change in Lisbon treaty)
- They suppose to behave beyond national interests
- Before 2004, France, Germany, Italy , Spain and UK had two commissioner
- Functions: take initiative at each stage in the EU legislation
- Uses power granted by the council of

# The Council of European Union or Council of Ministers

- It has been the key institution: The principle decision making institution
- However, the power of the European parliament over the Council of ministers has increased. It shares several legislative power with the parliament
- Consists of ministers of member states plus a representative of the commission, there are many councils of ministers: finance, foreign policy, agriculture, (23 in

# Main functions (The Council)

- To pass European laws together with the parliament
- To coordinate economic policies
- To conclude international agreements between EU and other countries etc
- To approve the EU budget together with the parliament
- To develop the security and foreign policy

# European Parliament

- Its legislative power has increased gradually
- Since the 1979 a direct election is conducted to select the members
- However, the turnover rate in the parliament elections are very low
- The seats are allocated according to population
- parliamentary groups are formed such as

# The Functions of the European Parliament

- Powers related to many legislative areas with the Council
- Approval of the EU budget with the Council

May approve or reject whole EU budget

- The conclusion of the international agreement.
- Consultation and the power to elect the Commission president



# The Evolution of the decision making procedure

- Very weak parliament, strong commission and Council until the Single European Act of 1987
- After Single European Act : **the co-operation**, increasing the role of the parliament in the legislative procedure
- After the Maastricht treaty: the co-decision procedure (Amsterdam and Nice extended)
- Now: 80 percent of legislative process is

# Co-decision procedure

- The aim is to increase the power of the parliament against the Commission
- Gives voting power to the parliament in many cases
- Consultation process is stronger
- Assent procedure: though this is not binding